శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

మహర్షి వేదవ్యాసప్రణీతం శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ తృతీయస్కంధే త్రయోదశోఽధ్యాయః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ తృతీయస్కంధే త్రయోదశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
నిశమ్య వాచం వదతో మునేః పుణ్యతమాం నృప ।
భూయః పప్రచ్ఛ కౌరవ్యో వాసుదేవకథాదృతః ॥ **1** ॥

విదుర ఉవాచ
స వై స్వాయంభువః సమ్రాట్ ప్రియః పుత్రః స్వయంభువః ।
ప్రతిలభ్య ప్రియాం పత్నీం కిం చకార తతో మునే ॥ **2** ॥

చరితం తస్య రాజర్షేరాదిరాజస్య సత్తమ ।
బ్రూహి మే శ్రద్దధానాయ విష్వక్సేనాశ్రయో హ్యసౌ ॥ **3** ॥

శ్రుతస్య పుంసాం సుచిరశ్రమస్య
నన్వంజసా సూరిభిరీడితోఽర్థః ।
యత్తద్గుణానుశ్రవణం ముకుంద -
పాదారవిందం హృదయేషు యేషాం ॥ **4** ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
ఇతి బ్రువాణం విదురం వినీతం
సహస్రశీర్ష్ణశ్చరణోపధానం ।
ప్రహృష్టరోమా భగవత్కథాయాం
ప్రణీయమానో మునిరభ్యచష్ట ॥ **5** ॥

మైత్రేయ ఉవాచ
యదా స్వభార్యయా సాకం జాతః స్వాయంభువో మనుః।
ప్రాంజలిః ప్రణతశ్చేదం వేదగర్భమభాషత ॥ **6** ॥

త్వమేకః సర్వభూతానాం జన్మకృద్ వృత్తిదః పితా।
అథాపి నః ప్రజానాం తే శుశ్రూషా కేన వా భవేత్ ॥ **7** ॥

తద్విధేహి నమస్తుభ్యం కర్మస్వీడ్యాత్మశక్తిషు।
యత్కృత్వేహ యశో విష్వగముత్ర చ భవేద్గతిః ॥ **8** ॥

బ్రహ్మోవాచ
ప్రీతస్తుభ్యమహం తాత స్వస్తి స్తాద్వాం క్షితీశ్వర।
యన్నిర్వ్యలీకేన హృదా శాధి మేత్యాత్మనార్పితం ॥ **9** ॥

ఏతావత్యాత్మజైర్వీర కార్యా హ్యపచితిర్గురౌ।
శక్త్యాప్రమత్తైర్గృహ్యేత సాదరం గతమత్సరైః ॥ **10** ॥

స త్వమస్యామపత్యాని సదృశాన్యాత్మనో గుణైః।
ఉత్పాద్య శాస ధర్మేణ గాం యజ్ఞైః పురుషం యజ ॥ **11** ॥

పరం శుశ్రూషణం మహ్యం స్యాత్ప్రజారక్షయా నృప।
భగవాంస్తే ప్రజాభర్తుర్హృషీకేశోఽనుతుష్యతి ॥ **12** ॥

యేషాం న తుష్టో భగవాన్ యజ్ఞలింగో జనార్దనః।
తేషాం శ్రమో హ్యపార్థాయ యదాత్మా నాదృతః స్వయం ॥ **13** ॥

మనురువాచ
ఆదేశేఽహం భగవతో వర్తేయామీవసూదన।
స్థానం త్విహానుజానీహి ప్రజానాం మమ చ ప్రభో ॥ **14** ॥

యదోకః సర్వసత్త్వానాం మహీ మగ్నా మహాంభసి ।
అస్యా ఉద్ధరణే యత్నో దేవ దేవ్యా విధీయతాం ॥ **15** ॥

మైత్రేయ ఉవాచ
పరమేష్ఠీ త్వపాం మధ్యే తథా సన్నామవేక్ష్య గాం ।
కథమేనాం సమున్నేష్య ఇతి దధ్యౌ ధియా చిరం ॥ **16** ॥

సృజతో మే క్షితిర్వార్భిః ప్లావ్యమానా రసాం గతా ।
అథాత్ర కిమనుష్ఠేయమస్మాభిః సర్గయోజితైః ।
యస్యాహం హృదయాదాసం స ఈశో విదధాతు మే ॥ **17** ॥

ఇత్యభిధ్యాయతో నాసావివరాత్సహసానఘ ।
వరాహతోకో నిరగాదంగుష్ఠపరిమాణకః ॥ **18** ॥

తస్యాభిపశ్యతః ఖస్థః క్షణేన కిల భారత ।
గజమాత్రః ప్రవవృధే తదద్భుతమభూన్మహత్ ॥ **19** ॥

మరీచిప్రముఖైర్విప్రైః కుమారైర్మనునా సహ ।
దృష్ట్వా తత్సౌకరం రూపం తర్కయామాస చిత్రధా ॥ **20** ॥

కిమేతత్సౌకరవ్యాజం సత్త్వం దివ్యమవస్థితం ।
అహో బతాశ్చర్యమిదం నాసాయా మే వినిఃసృతం ॥ **21** ॥

దృష్టోఽంగుష్ఠశిరోమాత్రః క్షణాద్గండశిలాసమః ।
అపి స్విద్భగవానేష యజ్ఞో మే ఖేదయన్మనః ॥ **22** ॥

ఇతి మీమాంసతస్తస్య బ్రహ్మణః సహ సూనుభిః ।
భగవాన్ యజ్ఞపురుషో జగర్జాగేంద్రసన్నిభః ॥ **23** ॥

బ్రహ్మాణం హర్షయామాస హరిస్తాంశ్చ ద్విజోత్తమాన్ ।
స్వగర్జితేన ककుభః ప్రతిస్వనయతా విభుః ॥ **24** ॥

నిశమ్య తే ఘుర్ఘురితం స్వఖేద -
క్షయిష్ణు మాయామయసూకరస్య ।
జనస్తపఃసత్యనివాసినస్తే
త్రిభిః పవిత్రైర్మునయోఽగృణన్ స్మ ॥ **25** ॥

తేషాం సతాం వేదవితానమూర్తి -
ర్బ్రహ్మావధార్యాత్మగుణానువాదం ।
వినద్య భూయో విబుధోదయాయ
గజేంద్రలీలో జలమావివేశ ॥ **26** ॥

ఉత్క్షిప్తవాలః ఖచరః కఠోరః
సటా విధున్వన్ ఖరరోమశత్వక్ ।
ఖురాహతాభ్రః సితదంష్ట్ర ఈక్షా -
జ్యోతిర్బభాసే భగవాన్మహీధ్రః ॥ **27** ॥

ఘ్రాణేన పృథ్వ్యాః పదవీం విజిఘ్రన్
క్రోడాపదేశః స్వయమధ్వరాంగః ।
కరాలదంష్ట్రోఽప్యకరాలదృగ్భ్యా -
ముద్వీక్ష్య విప్రాన్ గృణతోఽవిశత్కం ॥ **28** ॥

స వజ్రకూటాంగనిపాతవేగ -
విశీర్ణకుక్షిః స్తనయన్నుదన్వాన్ ।
ఉత్సృష్టదీర్ఘోర్మిభుజైరివార్త -
శ్చుక్రోశ యజ్ఞేశ్వర పాహి మేతి ॥ **29** ॥

ఖురైః క్షురప్రైర్దరయంస్తదాఽఽప
ఉత్పారపారం త్రిపరూ రసాయాం ।
దదర్శ గాం తత్ర సుషుప్సురగ్రే
యాం జీవధానీం స్వయమభ్యధత్త ॥ **30** ॥

స్వదంష్ట్రయోద్ధృత్య మహీం నిమగ్నాం
స ఉత్థితః సంరురుచే రసాయాః।
తత్రాపి దైత్యం గదయాఽఽపతంతం
సునాభసందీపితతీవ్రమన్యుః ॥ **31** ॥

జఘాన రుంధానమసహ్యవిక్రమం
స లీలయేభం మృగరాడివాంభసి।
తద్రక్తపంకాంకితగండతుండో
యథా గజేంద్రో జగతీం విభిందన్ ॥ **32** ॥

తమాలనీలం సితదంతకోట్యా
క్ష్మాముష్ణిపంతం గజలీలయాంగ।
ప్రజ్ఞాయ బద్ధాంజలయోఽనువాకై -
ర్విరించిముఖ్యా ఉపతస్థురీశం ॥ **33** ॥

ఋషయ ఊచుః
జితం జితం తేఽజిత యజ్ఞభావన
త్రయీం తనుం స్వాం పరిధున్వతే నమః।
యద్రోమగర్తేషు నిలిల్యురధ్వరా -
స్తస్మై నమః కారణసూకరాయ తే ॥ **34** ॥

రూపం తవైతన్ననుదుష్కృతాత్మనాం
దుర్దర్శనం దేవ యదధ్వరాత్మకం।
ఛందాంసి యస్య త్వచి బర్హిరోమ -
స్వాజ్యం దృశి త్వంఘ్రిషు చాతుర్హోత్రం ॥ **35** ॥

స్రుక్తుండ ఆసీత్స్రువ ఈశ నాసయో -
రిడోదరే చమసాః కర్ణరంధ్రే।

ప్రాశిత్రమాస్యే గ్రసనే గ్రహాస్తు తే
యచ్చర్వణం తే భగవన్నగ్నిహోత్రం ॥ **36** ॥

దీక్షానుజన్మోపసదః శిరోధరం
త్వం ప్రాయణీయోదయనీయదంష్ట్రః।
జిహ్వా ప్రవర్గ్యస్తవ శీర్షకం క్రతోః
సభ్యావసథ్యం చితయోఽసవో హి తే ॥ **37** ॥

సోమస్తు రేతః సవనాన్యవస్థితిః
సంస్థా విభేదాస్తవ దేవ ధాతవః।
సత్రాణి సర్వాణి శరీరసంధి -
స్త్వం సర్వయజ్ఞక్రతురిష్టిబంధనః ॥ **38** ॥

నమో నమస్తేఽఖిలమంత్రదేవతా -
ద్రవ్యాయ సర్వక్రతవే క్రియాత్మనే।
వైరాగ్యభక్త్యాత్మజయానుభావిత -
జ్ఞానాయ విద్యాగురవే నమో నమః ॥ **39** ॥

దంష్ట్రాగ్రకోట్యా భగవంస్త్వయా ధృతా
విరాజతే భూధర భూః సభూధరా।
యథా వనాన్నిఃసరతో దతా ధృతా
మతంగజేంద్రస్య సపత్రపద్మినీ ॥ **40** ॥

త్రయీమయం రూపమిదం చ సౌకరం
భూమండలేనాథ దతా ధృతేన తే।
చకాస్తి శృంగోఢఘనేన భూయసా
కులాచలేంద్రస్య యథైవ విభ్రమః ॥ **41** ॥

సంస్థాపయైనాం జగతాం సతస్థుషాం
లోకాయ పత్నీమసి మాతరం పితా।

విధేమ చాస్యై నమసా సహ త్వయా
యస్యాం స్వతేజోఽగ్నిమివారణావధాః ॥ **42** ॥

కః శ్రద్దధీతాన్యతమస్తవ ప్రభో
రసాం గతాయా భువ ఉద్విబర్హణం ।
న విస్మయోఽసౌ త్వయి విశ్వవిస్మయే
యో మాయయేదం ససృజేఽతివిస్మయం ॥ **43** ॥

విధున్వతా వేదమయం నిజం వపు -
ర్జనస్తపఃసత్యనివాసినో వయం ।
సటాశిఖోద్ధూతశివాంబుబిందుభి -
ర్విమృజ్యమానా భృశమీశ పావితాః ॥ **44** ॥

స వై బత భ్రష్టమతిస్తవైష తే
యః కర్మణాం పారమపారకర్మణః ।
యద్యోగమాయాగుణయోగమోహితం
విశ్వం సమస్తం భగవన్ విధేహి శం ॥ **45** ॥

మైత్రేయ ఉవాచ
ఇత్యుపస్థీయమానస్తైర్మునిభిర్బ్రహ్మవాదిభిః ।
సలిలే స్వఖురాక్రాంత ఉపాధత్తావితావనిం ॥ **46** ॥

స ఇత్థం భగవానుర్వీం విష్వక్సేనః ప్రజాపతిః ।
రసాయా లీలయోన్నీతామప్సు న్యస్య యయౌ హరిః ॥ **47** ॥

య ఏవమేతాం హరిమేధసో హరేః
కథాం సుభద్రాం కథనీయమాయినః ।
శృణ్వీత భక్త్యా శ్రవయేత వోశతీం
జనార్దనోఽస్యాశు హృది ప్రసీదతి ॥ **48** ॥

తస్మిన్ ప్రసన్నే సకలాశిషాం ప్రభౌ
కిం దుర్లభం తాభిరలం లవాత్మభిః।
అనన్యదృష్ట్యా భజతాం గుహాశయః
స్వయం విధత్తే స్వగతిం పరః పరాం ॥ **49** ॥

కో నామ లోకే పురుషార్థసారవిత్
పురాకథానాం భగవత్కథాసుధాం।
ఆపీయ కర్ణాంజలిభిర్భవాపహా -
మహో విరజ్యేత వినా నరేతరం ॥ **50** ॥

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
తృతీయస్కంధే వరాహప్రాదుర్భావానువర్ణనే త్రయోదశోఽధ్యాయః ॥